

حموشتيك

بو پیشکوتن

ده نوسری

پیشکوتن

حفتة جار يك درده چیت

یکی به آنه یکه

کریار

بوحموشو ینیک

به ۳ مانک یک

به شش مانک دو

به سالیك چوارر و پیه ددها

اعلان یا ایشیکی خوبی

له پرة دو و اییداده نوسریت

بو دو دیر ۳ آنه ده سینریت

(سال ۱ ژماره ۱۰) - (روژ پنجشنبه ۱۴ شتوال ۱۳۳۸ ۱ جولای ۹۲۰) -

- ادبی -

ام مزده خوشه خو بوه یا کویم زرایه وه
یا راسته پرده طربه هلدرایه وه
یا انجم ترقی ک کرده طلوع کرد
یا نور معرفت له ولاتا پزایه وه

ناکه ندا له عیبوه هاتو وتی بلی
پیشکوتنه له مملکا دنک دایوه

پیشکوتن سعادت کرد هانتت بخر
غنچه دلم به بون نسیمت کشایوه

لوساوه من که هاتن توم بیستوه دلیم
اوخی شکر چراغ جهالت کزایوه

توی باعث سعادت کرده فقیره کان
درکای معرفت بدس تو کرایوه

میعاد سعیه فرصته ساوخت صنعته
فیشال و نرزی بسه ایتر برایوه

بادست بکین به صنعة و تحصیل معرفة
بازو بکیمه پیشوه بشمان نمایوه

وا تیمکن که مطبعه بی قدر و قیمته
کارز علم و معرفت پی ژایوه

شکر خدا که کویته ژیر سبیر علم
بی بی بر جهل لقی پوی شکایوه

بنواره نور معرفت و لمعة کمال
م مطبعة حکومته چون شوق دایوه

سلیمانیه نوری

دهبی زور پی خوش بین که دولت نخیمه بره تانیا به
کردستان ایمه ام امتیازة داوینی نوسین و خوننده وه
معاملات رسمیه مان بزبان خومان بی بلام پیشکوتنی
ام زبانی ایمه یه چند شتیکی دوی له سرهمومان ویسته نیه
هولی بو بدین .

(۱) بوجیا کردنه وه قصه ساغ و ناساغ و کو زبانه کانی
تر صرفیکی دوی - همیشه زور کران نیه - من که هیچ
نیم دتوانم بلیم بوم اکریت بلکو کردیتم .

(۲) چونکه ام زبانه شیوه ییکی جیا وازی نیه .
فیر بون و پی راهاتی خوننده وه به شیوه نوسین فارسی
و عربی بوهندی کس کرانه بلام اگر چند کسی له
اهل زانست و بردار خریک بین ممکنه شیوه نوسینیکی
بو دانین به چاودیری حکومته وه له مکتب و قتاب
خانه کانا به جی پینریت . زور زو هو کس فیری دبی
اگر دست بدینه پیشه وه به آسانی دهبی درست بی
ذاتاً هموشتی هر هیچ بوه ورده و ورده زیاد و باش کراوه
نوسین له (هیه روغلیف) ی مصرائیمی کانه وه که
له « پایروس » بو کیشتوته ام راده یه هر خط کوفی بو
که « ابن مقله » به تواری کوربه سر ام شیوه عربیه .

(۳) همو ایشیی به چاودیری حکومت رنک دکری .
حکومت و ملت و کو روزومانک وایه تاراست تر برام تری
رونایکی زیاتره دولت نخیمه بریتانیا که کس ناتوانی بلی
کوره و ملت بنجیوکر نیه دیار همو وقت بو پی کیشتن
وزیادی چاودیری ایمه له عالم باش تر دفر مو بت . چونکه
کردستان وطن اصلی همو عالمه له قرون اولی دا جی کابه کی

بنلری بنگلادیش بنگلادیشی نوسری
مرکز بین المللی تحقیق و الدراسات
Zheen Center For Documentation & Research

Handwritten notes in the left margin, including the word 'پیشکوتن' and other illegible text.

Handwritten signature or note in the bottom right corner.

کوره بوه حقوق خدمتی به سر عالم وجود ومدنیته وه
 زوره له طوفان حضرت نوح دا (ع م) کشتیه کیان له کیو
 جودی یا کردی که داخل کردستانه کیرسایه وه . وکو له
 تور اتدا له فصل یانرین سفر تکوین دا نو سر او ه
 لودوه نفوسیان زیادی کرد ناقصه یان تیگچوبه دنیا دا
 بلا و بونه وه . حکومت آتوریه که صاحب نوسین راستی
 و (خط میخی) بون وله فن بنایی ور سامیو کان و
 زراعت و صناعت وله ازیدا بناغه عالم مدنیته بون چند
 بناوشار وکو نینوا و بابل و وان چند طلسم و هیکل وقلای
 برز چند جوکه و جوبار و باغ عجایب چند حکمدار وکو
 (نینوس) و سمیرامیس یان بو که ایستاش خلق له شتی
 کونینان متحیره له ۲۸۱۲ سال له پدش هجرت دا تا
 (۵۳۰) پدش عصر میلادی هر له کردستان دا له ولات
 صوران بون و پی کیشتون به انقلاب و بلای روزگار هر
 چند کردستان خاکش و ملتیشی و مدنیته شی محو بوته وه
 فوتاوه بلام امیدمان هیه له سایه سمیری دولت نخیمه دا
 زور زو پدشکونین و به و یستنی خومان به همو علم
 و فرمانیکی باش بکین .

قره داغی

مصطفی

جواب له وتخی (ع ۰ م)

انکار چاکیتی دامزرانن ژن و مال نا کریت . بلام
 کسیک پاره نه بیت و باوک دایکی دولمن نه بیت ژن
 پی نه بیت او کسه چی بکات ژن هیئان ولات ایمه تان
 و نکه نه دبیت و نه تان بیست بیت هر صو الکر یکان
 ژنیکی هاگدانی به چوار صد روپیه کتر بونایت او کسه ش
 زورایش بکات هر عمله تیکی پی اکریت هر له بیانی یوه
 هتاکو ایواری شان و قول اکتوی روپیه یه یک و رد کریت
 او روپیه یه به قوری بدا تیر پی ناخوات ژنه کی برمی
 امینتوه اکر مندالشی بیت (تی تیله و بی بیله کانی) چی
 بخوین او انشی به هزار آین و اوین تیر کرد بو برکی و
 جلیان چی بکات . اویشان لایکوه راوستیت پباویک
 به ایشیک . یا بو عسکر بچیت بو و لانیک دوسی مانکی
 پی بچیت او ژنه له بر بی برکی و بی خوار دنی قاعلاج ابیت

زلامیک ادوزیتوه کولکه ملایک ش مار یان اکات ژنه
 دوی کابرا اکویت میرده کونه کی لبر نامینتوه اوکا برایش
 دیسان هر و ای بسردیت پیاو ییکتر ادوزیتوه
 شو ییکتر اکات .

کسوا بو بناغه دامزرانن ژن و مال بو همو کس
 دست نادات . ییک هوسی له خراپه کردن بیت ژن
 و مالشی بییت لکون هتی ته بیت خوی اکیستی . ژن
 و مال بو ییک صنعتکار پیا کر چاکه باوک و دایکیک
 چاوه روان دست کوره بن به خویوان بکات . به چی
 ژن بو کوره کیان بهین .

یک عمری شانزه سال بیت دست بیچی باوکی او
 کوره ژنی بو بهینی او کوره چی لی بکات .

مندال به دوازده سال اخریته حجره به چوار سال
 اینجا اکاته (مریشکه رشه) او کوره بو شانزه سال کوا
 ژنیان به سرادا یج کاری اکویته غم و خفت بخیره کردن
 مال و مندال . بواسطه او ژنه وه نه اخونیت و نه فیر
 صنعتیک ابیت اکر بشخونیت هیچ لی تی ناکا یجکاری
 اچی به (کرد له هر دو جزئان براو) یعنی نه ژنه کی
 اتوانیت بخو بکات و نه اشتوانیت بخونیت .

به کرتی ژن هیئان بو کسیک باشه که صنعتکار و
 خوینده وار یک زور چاک بیت و احوالیک خوشی بییت
 رن بهینیت باشه . رن هیئان بو پدشکونن زهر یکی
 بکوره . لپاش چی بچی بون پدشکونن رن هیئان باشه
 لباتی (تشکیل کردن عائله) هر نصیحت خونندن
 صنعتکاری بفومون که زور زو پدش بکونین . که
 پدشکونن اینجا بناغه رن و مال دامزرینین باش ابیت .

چم چال . عزت

۶

علم . ثروت

کامیان چاکه

همو کس دیزانیت علم شتیکه انسانی پیوه اویستی
 کسیک علم نه بیت هر وکو « وحشی » له دنیا دا
 ده سوریته وه . چونکه : وحشیک لکل انسانیکی
 تاوا به علم جوی اکریته وه . هر چن او کسه به میلیون

ايرهی ببيت او پارهيه هيچ ايشيكي لي دست ناكويت
و به كلكي نايث اكر بشيكي لي دست كوي هر خوي
دستی اكه وی . اویش هر وکواوه وایه که مندايکی
ساوانانی به دهمه وه بکن . بیچکه لوپش خو انسان له
دنیا دا هر تماشای بش دست کوتن خوی نابی بکات
دبیت چاکه ی همولایسی له برچاوبی وکومات پی
و پستیکی هییت یاربه ی بدات مکتبیک بکریته وه پاره یکی
زور بدات . خو ام تحره کسانه چاکه یکی بو ملت و
حکومتی نه بیت او دست مایه ی که هیتی خویشی
نازانیت روژیک به چی تحریک ابرپته وه ولناواچی .

« علم پاره دهینیت . پاره علم ناهینیت » یعنی
انسان پاره دهینیت پاره انسان ناهینیت . تماش
بکین ام « ممالک متمدنانه » ام همو (آلات و ادوات
ماکیه . چاپ . طیاره . اوتوموبیل . شمعدوفر
واپور) ام نوعه شتانه به علمیان وه دایان هیما وه هر
شتیکی مایونیک لیره زیاتر دهینیت امیش دست مایه یکی
زوره .

لپاش اوه او علمه بو انسان چاکه یکی تریشی هیه
« تربیه اخلاقیه » زور باش دکات . ملتیک علمی
هییت به قدر اوه تربیه اخلاقیه شی دبیت . بو دین
و بوریکی و سلامتی بدن به کاکیت . لم ۳ شته دا
او کسه کوره اکات . چونکه او کسه (خیر) و (شر)
(چاک) و (خراب) لیک دکانه وه . اما علمیش
دبیت ایشی پی بکریت . « العلم بلا عمل کس شجرة
بلا ثمر » علمی بی ایش و کو درختی بی بردبیت
انسان که علمی هبو محتاج نایبیت . به سایی
علمی وه دبیت به خاوند دست مایه یکی زور . چونکه
زور کس هن خاوند پاره یکی زورن احتیاجی بو تحره
کسانه هییه . زور بینراویشه . و یاخو اکر زمانیک
زور تر بزایت او وخته قدر یسی نری دبیت . زمان
فهر بون شتیکی زور باشه . چونکه وکو وتویانه (هر
زمانیک انسانیکه) چاکان وتووه . انسانیک چند
زمان بزانی لکل اونده کسا قصه ی پی دکات .

تماشای امر و بسکین بیک زمان انگلیزی بزانی چند
کوره و له پدشه . لئاو همو کسیکا دیاره و بناوه و به

توا وه تی احتیاجی خوی لا آیات محتاج کس نایبیت او
وخته له ماله آغا کان نان و چیشتی کس ناخوات خواردن
خوی درد دهینیت اویش به سایی زمانه انگلزی بکه وه یه .

۰۴۰۴
س . ز

عسکر و روزی جزن
و خلاط بشینه وی
حاکم سیاسی

چند روزی لپیش جزندا پیاده سواری و نقلیه کره وی
هلپرین و نشانشکاندیان کرد . بو اوانه که به ژماره یک
دو . سه . کرور و هون لای قو ماندان جناب (کاپیتان
مکتد صاحبه وه) هر یک به پی خوی خلاطیکی بودانرابو .
جناب حاکم سیاسی که امة بدتبو . امری فرمو بو . لبر
چاوی همو عسکر و له دوم روزی جزندا بدستی خوی ام
خلاطه بشینه وه . لپیش جزن له هلپریندا هول جار و
دوم جار پیاده کروی بر دیووه . دوم روزی جزن له
جیکای نشانشکاندن دیسان دستکرا به نشان شکاندن
جناب حاکمیش تشریفی کیشتبو به ام پدشکوتنه دا . له
امه یشدا پیاده ژماره یکمین و نقلیه دومین و سواری
سیمین و رکرت . و یونیه روی او روزه همو عسکر له لای
حکومت خفیه وه لپاش شربت چا و شکر و نقل زور باش
ناندران . و هر او روزه عسکر نقلیه له جیکای طیاره دا
کوته کره وی پدشکوتنی هیستربه پشت روتی . له ناو
خویاندا پدشکوتویان زانرا . هر او روزه ساعت پینچ
ونیوی الافرانغه پاش نیوه روله کل جناب حاکم سیاسی
(میجر سون صاحب) جناب (کاپیتان رایت مفتش
مایه و معاون حاکم سیاسی) و همو مأمورین و تجار و
کوره مملکت بو قشله بانکران . لپاش بجهیتان خدمتی
میوانداری لپیشدا طاقم صالح افندی و لپاش او طاقم
مصطفی افندی هلپرین طاقم مصطفی افندی نومروی
یکی دست کوت . و لپاش امه له طرف حاکمه وه دستکرا
به خلاط بشینه وه .

خلاط

بو پیاده له لای حاکمه ره بو هلپرین نود و پینچ روپیه

ابروکن رستم کیسوکندزال
ترکان سنا کیوزنچ چابین است

دست مایه یکی

دبیت ایشی پی بکریت

و پانز ليره بو نشانشكانن صد و شصت و پينج روپيه و چوارده ليره .

بو تقليه : له نشانشكانتدا بيست روپيه و دو ليره .
له پيشكوتني غار به هيستردا نود روپيه و سسه ليره .
بو سواري : له نشانشكانتدا ده روپيه و ليره يك .
بو كوراني بير و پاله وانه كان حفتاو پينج روپيه .
هموي دكانه ۴۵۵ روپيه و ۳۵ ليره .

پاش دا عسكروه كان له خوشي ام خوشه و بستي حكومت و حاكمه و پيشكوتنيان له كرو: كاندا دستيان كرد به سما و هاپرين و كوراني كوردي . به سي رنگ سما كردن و پاله واني و زورخانه كردن ام خوشيه خويان به همو دانشتوه كان نشاندا .

جرن و اده بيت . او هتي سلطانيه بو و ه هيج جزيه كي و ا رانور دو و ه له سايه حكومت معظمه و كوره كانمانه و ه همو كس جرن دو جزيه رابوارد خورا له ا بهي به زياده نه بيني و ام روزمان هر بو بيني .
ق كمياني احمد فهمي

« بو زانين همو »

سال درس و ته و ه ۱۹۱۹ - ۱۹۲۰ تو او بو له روژ ۲۶ - ۶ - ۹۲۰ دست كرا به امتحان هموتني قتابيه كان مکتب نمونه سعادت سلطاني وله ۲۸ - ۶ - ۹۲۰ دا امتحان تو او بو . او قتابيه له صنف خويان ژماره تو او يان ور كرتوه و پيش همو هاوري خوي كوتوه له لاي حكومت نفيمه و ه هر بيكيان به ساعتك خلات كران اوانه خلاتيان ور كرتوه امانه :

له صنف چوارم ابتدائي كه صنف تو او كرا و بي مجد انور افندي كوري ملا احمد افندي

له صنف سيم ابتدائي فواد افندي كوري رشيد افندي
« دوم » رشيد « معروف آغا »
« يكم » احمد « حاجي فوج »
« دوم هولي ناچي » مصطفي افندي
« هولي هولي كه شعبه دوم مصطفي افندي »

كوري رشيد افندي

له صنف هولي هولي كه شعبه اول جول كه عبدالعزیز كوري عبدالله بنه شي

بو امه بناوي جو معلم و قتابيه كان و باوك و كسو كار يانه و ه شكرانيت اذ نويم بو مرحمت حكومت نفيمه كه بو منداله كانيشمان اونده به شفقت و مرحمته و اونده حظ به بلنديمان دكا .

وکیل مدير مکتب سعیدزکی

بو زانين

نمره - ۲۲

او ميوه و سبزانه كه ياله بر مانه و ه و يا به رنگي تر خراب بوني و يا بوني كردي و خيار و تروزي و قيسي و هلوژه و سيو و شتي تر كه زرد و سيس بوني ناني كس له دكاندا داي بني و به كسي بفروشي بو ام ايشه مفتش حقيه و چاوشه كان بلديه دائما نماشا اكن و اه كرين هر كسي بيچه و انه ام اعلا نه بروا بر يوه جريمه دكرت بو آكاداري بيان كرا .

۲۳ جون سنه ۹۲۰

وکیل رئیس بلديه محمد حسين

« بو زانين همو »

و كوليک دراوه ته و ه امسال دديك كتم و جو زور ابي و حكومتيش ام هموي بي ناوي . لبرامه و ا به باش دانرا كه هر كسي كه بيه ويت دهيك كتم و جو و چاتوك و ام دغل و دانانه ي تر له جياتي دغل اتواني پاره بدات . بو همو دغل ودانه و يله يه كيش به معرفت مجلسي كه و ه يكچار بو ساليك نرخ ابري . هر كسي كه و بستي و ي خوش بو به بي او نرخه له جياتي دغل و دان پاره ادات .

حكومت حق اوهي اميني كه اكر بو جيكايك پي و بستي بو تا اونده ي كه بي و بستي خوي بي لا ابا پاره نه سيني و دهيكه كه دغل بسيني .

معاون حاکم سياسي

کيتان رايت

بو زانين جو

نومرو ۱۵

بناله حجت ادانه مورخ ۱۳ رجب ۲۳۲ و ۱۱۶ نمر و سند طاوي رهني خانوي عبدالرحمن كري حسن كه له محله سرشقامه و چوار دوري عبارته له ريكه و خانوي صوفي صالح و خانوي مجد زرين و خانوي امين كري عبدالله مقابل به ۱۲۸ روپيه مرهون ايتامه و الحال لكل قازانچ ايام رابوردوي بدو صد و پينج روپيه بالغ بوه و لم مبلغه له طرف ور ته يوه مقدار شازده روپيه محسوب نما تسليم صندوق ايتام كه بوه لدالتزيريل ۱۸۸ روپيه ماوتوه و او خانوديش ايسته خرابه يه و بو تا مين او مبلغه علي الاصول دائره ايتام او خانوه دفروشيت هر كس طالب كرينتي مراجعت بدائرة ايتام بكا .

۲۸ جون ۹۲۰

مدیر ایتام احمد

له چاپخانه حكومت له سلطاني چاپكرا

